

EGNSHISTORISK FORENING for Thyholm og Jegindø
Årsskriftet for 1977 (3. årgang). Siderne 28-29.

Bjørndal Kalkværk som arbejdsplads i årene 1920–40

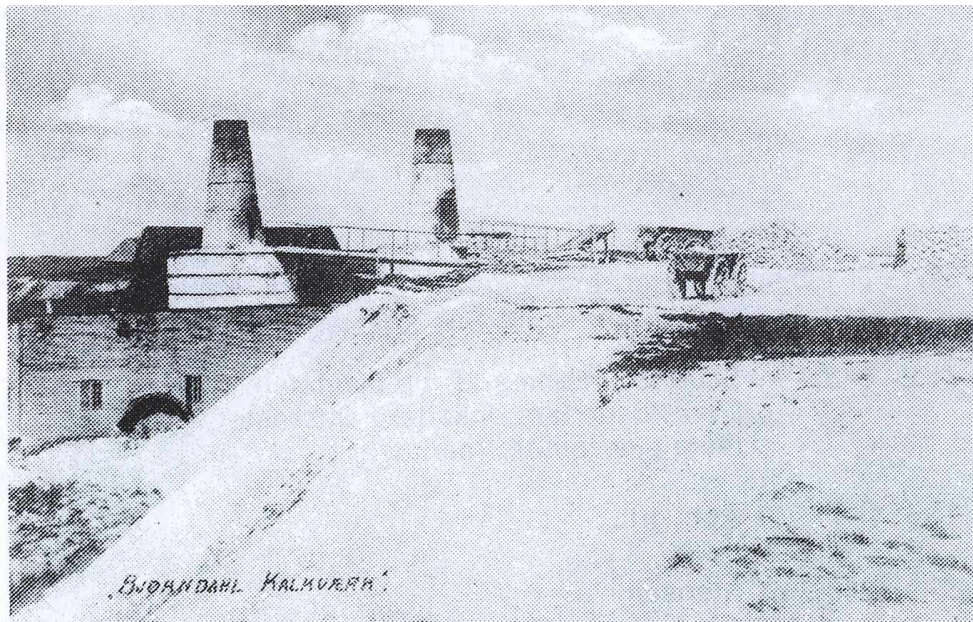
Af Ellen Thomsen, Hvidbjerg.

Gennem disse 20 år havde min far, Martin Vestergård, fast arbejde ved Kalkværket, foruden at han passede sit eget landbrug på 10 td. bygsædland. Arbejdstiden på Kalkværket var 10 timer, som betaltes med 30-50 ører pr. time, svingende med disse tiders konjunkturer.

Det blev sammen med landbrugsarbejdet til en lang og trælsom arbejdsdag, som vel bedst er at ligne ved digterens beskrivelse af »Ole på heden«, hvor arbejdets sang bestandig var: »Endnu eet bette nøk«.

Hvad ovennævnte indtjening ved siden af landbruget betød økonomisk for at klare dagen og vejen, kan vel bedst belyses med følgende erindring fra min barndom:

Vi børn ønskede en vinter, at der måtte falde masser af sne med kælkeføre og lignende vinterglæder til følge, men blev belært om livets alvor med ordene: »Børn! Tænk på, at så kan far ikke arbejde i Kridtgraven«.



Bjørndal Kalkværk før 1933. Lagerpladsen for Bleger

Fars arbejde på Kalkværket var oftest henlagt til det transportmæssige, der foregik med Kalkværkets hestespand og arbejdsvogne.

De store kalkbleger, som med håndkraft blev brudt med hakke og greb i Kridtgraven, skulle køres på lager på den åbne plads øst for kalkovnene, for senere at brændes i ovnene til bygningskalk. - En del af den færdige bygningskalk blev kørt til Uglev St. og læsset i jernbanevogne til videre transport. Store såkaldte dampkul skulle køres den modsatte vej for at bruges til at fyre i ovnene med.

Den store produktion af jordbrugskalk blev afhentet af omegnens landmænd, men en mindre del blev solgt, leveret med hestevogne (2 vogne å ca. 1 m² kaldtes »en dragt«) ved landbrugsejendomme, så langt væk som til Helligsø Sogn med den stive lerjord, som brugte meget kalk - 60-65 td. pr. td. bygsædland - normalt gik der 40 td. til en td. bygsædland.

I den lagdelte kalk, som blev brudt i Kridtgraven, var der en del flintforekomster, der blev sorteret fra, og måtte køres i en bunke, hvorfra det senere blev solgt til vejfyld, bund i møddingspladser, husfyld og lign. - Der var, som min far udtrykte det, »altid nok at lave«.

Når man betænker, at bygningskalken (kalkbrændingen) havde højsæson fra tidlig forår til hen på sommeren, og markkalkningen begyndte straks efter høst og fortsatte til vintervejr satte en stopper for det, forstår man, at der på Bjørndal Kalkværk var grundlag for helårsbeskæftigelse.

Gennem alle disse år var der omkring Kalkværket en livlig aktivitet af arbejdere og hestevogne året rundt, indtil krigens mangel på kul satte stop for kalkbrændingen.

Ejerens død, (vistnok i 1941), og nye tiders teknik satte det gamle hånd- og hestetrukne Kalkværk ud af spillet, og en egnsindustri er dermed gået tabt.

Ellen Thomsen, Hvidbjerg.

